

Krystyna Pieniążek-Marković, Sveučilište Adama Mickiewicza u Poznaniu

POSLIJEDIPLOMSKA KROATISTIKA U POZNANJU

U svom nastupu koncentrirat ću se na poslijediplomski doktorski studij, s uvjerenjem da je na toj razini obrazovanja potrebna veća i sustavnija suradnja između poljskih i hrvatskih znanstvenih ustanova i, s njima povezanih, drugih institucija. Kako su u Poljskoj i prije uvođenja načela Bolonjske deklaracije studiji trajali pet godina i završavali obranom magistarske radnje i stjecanjem stupnja magistra, moramo priznati da dvogodišnji magistarski studij u našoj svijesti još uvijek, bez obzira na potpuno prilagođavanje bolonjskim strukturama, funkcionira kao nastavak koji je uglavnom namijenjen svima koji su stekli prvi stupanj obrazovanja, odnosno prvu visokoškolsku diplomu – licencijat/bakalaureat.

Poslijediplomski magistarski kroatistički studij vodi se unutar Katedre za slavensku filologiju i on je logičan nastavak studija prvog, trogodišnjeg, stupnja hrvatske filologije. Kolegiji drugog stupnja, odnosno obvezni predmeti, su: *Lektorat hrvatskoga jezika; Lektorat drugoga slavenskoga jezika; Teorija i praksa prevođenja* i 30 sati monografskog predavanja po izboru studenta, te za **magistrande iz područja lingvistike**: *Poredbena gramatika slavenskih jezika; Izabrani problemi slavenske lingvistike; Teorija i metodologija lingvističkih istraživanja*, a za **magistrande koji pišu rad iz područja književnosti**: *Komparativno proučavanje slavenskih književnosti; Izabrani problemi slavenskih književnosti; Teorija književnosti s elementima metodologije*.

Takav program studija kroatistike aktualan je na II. stupnju za sadašnje studente magistarskog studija. Dakle, nove generacije, počevši od sadašnje 1. godine I. stupnja hrvatske filologije, imaju priliku proširiti svoja znanja jer je od tekuće akademske godine uveden novi program studija s dvjema dodatnim specijalizacijama na poslijediplomskom magistarskom studiju:

- **Translatorska/tradutološka specijalizacija** s novim kolegijima: *Teorija prevođenja; Stjecanje prevoditeljskog umijeća; Kultura i stilistika poljskoga jezika; Suvremene tendencije u translatologiji; Međukulturna komunikacija za prevoditelje; Izdavački i medijski kontekst prevoditeljskog rada*.
- **Južnoslavenska kulturologija** s kolegijima: *Teorija kulture; Suvremene nacionalne kulture u Srednjoj i Južnoj Europi; Kulturne tradicije zemalja Srednje i Južne Europe; Interkulturni odnosi u Srednjoj i Južnoj Europi; Južni Slaveni na internetu; Slavenske kulture u perspektivi globalizacije*.

Dvije spomenute nove specijalizacije studenti završavaju neovisno o dosadašnjoj podjeli na književno ili jezično usmjerenje svojih magistarskih proučavanja.

Najbolji magistrandi imaju šansu upisati doktorski studij što obično svake godine uspijeva barem jednom kroatistu.

Doktorski studij na Odsjeku za poljsku i klasičnu filologiju – unutar koje djeluje Katedra za slavensku filologiju Sveučilišta Adama Mickiewicza u Poznaniu, dakle i hrvatska filologija – vodi

se iz područja znanja o poljskim, klasičnim i slavenskim književnostima i jezicima, teatrologije, filmologije, nastave književnosti i jezika.

- Studij mogu pohađati svi koji su stekli stupanj magistra iz područja humanističkih znanosti, a kandidate se ocjenjuje na osnovi sljedećih kriterija:
- kvalifikacijskoga/prijemnoga razgovora u kojem dobivaju bodove za metodološku svijest, meritorne kompetencije, kulturu jezika, uvodni projekt disertacije
- ocjene magistarske radnje
- znanstvene aktivnosti (objavljeni radovi, sudjelovanje u skupovima, znanstvene stipendije, nagrade) te prosječne ocjene magistarskog studija ili studija I. i II. stupnja.

Komisija za regrutaciju sastoji se od Znanstvenog vijeća doktorskog studija i predstavnika Doktorandskog samoupravnog vijeća (s pravom promatrača).

Poslijediplomski doktorski studij vodi se i kao redovni (besplatni) i kao izvanredni studij (semestar iznosi 550 eura, odnosno 1900 zlota), a traje 4 godine, odnosno 8 semestara i završava obranom doktorske disertacije na osnovi koje doktorand stječe akademski stupanj doktora znanosti. U iznimnim slučajevima rektor može studentu-doktorandu produžiti studij na još jednu godinu. Najbolji doktorandi se, nakon prve godine studija, mogu natjecati za doktorandsku (rektorsku) stipendiju (oko 1000 zlota ili 300 eura). Osim toga dostupne su im i stipendije za rezultate učenja/znanstvena dostignuća (220 zl.) i socijalne stipendije (360 zl.) te dodatak za stanarinu (156 zl.), prehranu (144 zl.), a također za invaliditet.

U ovom (ljetnom) semestru akademske godine 2007./2008. studenti doktorskog studija Odsjeka za poljsku, klasičnu i slavensku filologiju mogli su pohađati sljedeće kolegije:

Poljsko-istočno-slavenski jezični kontakti kao istraživački problem; Uvod u metodologiju lingvističke; Lingvistička istraživanja staropoljskih tekstova naspram drugih područja; Obrada/Priprema/Editorstvo znanstvenoga teksta; Povijest filozofije; Uvod u autorska prava; Antička retorika; Informatičke tehnologije; Kolokviji iz književne estetike (Kako je moguća antropološka estetika književnosti? Tragičnost i apsurd, Metafora u perspektivi kognitivizma);

Psihopedagoške koncepcije edukacije i odgoja, zatim predavanja iz ciklusa posvećenog Teorijama književnih, lingvističkih i kulturnih istraživanja (npr. predavanja međuodsjeka Katedre graničnih pitanja: Granice ljudskosti; Između ljudskog svijeta i svijeta ustroja. Tu su još predavači raznovidnih specijalizacija, primjerice Znanost u povijesti europske kulture; Kreativnost i kvaliteta života; Stvaralački duh društva (i uloga pojedinca); Od Edena do orbis terrarum; Svijest zemljopisa svijeta u starom vijeku. Svakako je potrebno istaknuti i radionice:

Praksa i teorija akademskog podučavanja polonista; Emisija glasa.

U sklopu fakultativnih kolegija studenti mogu sudjelovati i u mnogim drugim, ovdje navedenim predmetima.

Doktorandi našega Odsjeka sudjeluju i u međufakultetskim predavanjima (poput *Povijest filozofije*) i u ponudi anglojezične nastave, koju nudi AMU-PIE.

Program ovosemestralnih sveučilišnih (međufakultetskih) predavanja:

1. Sveučilišno obrazovanje u Japanu i SAD-u.
2. Akademska omladina – psihološka i pedagoška karakteristika

3. Stvaralaštvo studenata - predispozicija i umijeće
4. Metoda projekata podučavanja u visokom školstvu
5. Smisao provjeravanja postignuća studenata – pismeni radovi, testovi, usmeno ispitivanje
6. Konstruktivizam kao pravac filozofije znanja i sl.

Ovdje je potrebno napomenuti da su predavači ovog studija ne samo znanstvenici, zaposlenici UAM-a nego i drugih poljskih sveučilišta, no ni jedan od njih nije kroatist ... niti slavist!

U svakoj se akademskoj godini polaznicima doktorskog studija nude na izbor najmanje četiri međufakultetska predavanja, uključujući jedno iz srodnog područja iz kojega moraju položiti doktorski ispit kao uvjet za stupanj doktora znanosti.

Doktorandi tijekom studija imaju obvezu samostalno voditi najmanje 30 sati nastave, ali ne više od 90 sati u jednoj akademskoj godini, a studenti koji ne dobivaju stipendiju ne više od 60 sati godišnje.

Polaznik poslijediplomskoga doktorskog studija najkasnije do 15. rujna svake godine pročelniku studija mora predati izvješće o znanstvenom radu, položenim ispitima, dobivenim potpisima i vlastitom nastavničkom radu uz što treba priložiti mišljenje mentora o napredovanju znanstvenog rada i disertacije te i o svom didaktičkom radu.

Doktorandi, na način kao znanstvenici i predavači matične ustanove koja vodi doktorski studij, imaju pravo koristiti sveučilišne knjižnice i čitaonice, sudjelovati u nastavi stranih jezika organiziranoj za djelatnike Sveučilišta, dobivati podatke o mogućnostima i procedurama ostvarivanja sredstava za znanstvena istraživanja, domaće i međunarodne stipendije, zatim organizacijsku pomoć u pripremi zamolbi za stipendije i sredstva tih istraživanja, te dobivati raspoložive informacije o znanstvenim skupovima i drugim znanstvenim poduhvatima povezanim sa znanstvenim radom doktoranda, a također i koristiti sveučilišne športske objekte. Osim navedenog imaju pravo koristiti sredstva, ustrojstva i pomoć tajništva kao i svi ostali djelatnici organizacijske jedinice u kojoj nastaje doktorski rad te na određena sredstva iz socijalnog fonda.

Budući da o znanstvenoj aktivnosti zapravo ovisi sudbina doktoranda, naglasit ćemo kako se ta aktivnost izražava na raznim poljima djelatnosti te su doktorandi našega Odsjeka pokrenuli vlastiti list (časopis) pod naslovom *Podteksty*, upravo očekujemo judaistički tematski broj, a u planu za ovu godinu još je i broj posvećen znanstvenoj fantastici, prijateljstvu te antički tematski broj. Redovito organiziraju znanstveni skup za doktorande i mlade znanstvenike pod skupnim naslovom *Poznanjski juniorati*. To naravno nije specifičnost poznanjske doktorandske sredine, već često stižu pozivi za doktorandske skupove organizirane i na drugim poljskim sveučilištima.

Kao što je vidljivo iz dosad rečenoga, nešto što bismo mogli obuhvatiti pojmom *poslijediplomska doktorska kroatistika* jednostavno ne postoji. Naši doktoranti na svom doktorskom studiju imaju priliku izgraditi čvrste temelje za znanstveno proučavanje i istraživanje književnosti i jezika, usavršavati svoju metodološku aparaturu i spoznavati uzore pristupa odabranim znanstvenim problemima, temama, koncepcijama uglavnom na primjeru poljske književnosti, a svoje uskostručno, specijalizirano kroatističko usmjerenje mogu razvijati jedino u konzultacijama s

mentorom. Iz navedenih razloga teško je zamisliti nastajanje pojedinih disertacija bez mogućnosti barem jednosemestralnog boravka u Zagrebu.

U stipendijskoj ponudi, koju s lakoćom pronalazimo na internetskim stranicama doktorskog studija, naši doktorandi dobivaju mogućnost za odlazak u Belgiju, Bugarsku, Češku, Italiju, Kanadu, Mađarsku, Nizozemsku, Njemačku, Austriju, SAD, Slovačku, Španjolsku, Švicarsku, ali ne i u Hrvatsku. Između ostalog Sveučilište u Poznanju funkcionira u mrežama SOCRATRES / ERASMUS, CEEPUS, JEAN MONNET, LEONARDO DA VINCI i znanstvenih fundacija Batorego, Fulbrighta, Humboldta, DAAD i mnogih drugih, ali naši kroatisti ovisе isključivo o Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.

Sa zaključkom kako je našim doktorandima kroatistima potrebno više stipendijskih boravaka u RH u nastavku su podastrijeti kratki citati njihovih sinopsisa:

1. mgr. Joanna Dobosiewicz

Tema: Društveni aspekti jezika internetske reklame u slavenskim jezicima

Cilj doktorske disertacije je analiza socijalnih aspekata jezika reklame u slavenskim jezicima (hrvatski, poljski, ruski, srpski). Za istraživanje su korištene: pragmatolingvistička metodologija (J.L. Austin, J. Searle, A. Avdiejev), moderni modeli kulturnih ponašanja u marketingu (teorija R. Gestelanda) i strategije utjecaja na društvo (R. Cialdini).

2. mgr. Karina Giel

Tema: Frazeologizmi u akademskoj nastavi hrvatskog kao stranog jezika

Predmet rada je primjena hrvatskih frazeologizama u nastavi hrvatskog jezika za strance. Služeći se trenutačno dostupnim priručnicima i provjeravajući znanje poljskih studenata kroatistike namjera je dokazati da hrvatski frazeologizmi nisu dovoljno zastupljeni u nastavi, a studentima nedostaje program nastave i priručnik koji bi to stanje mogli poboljšati. Predložiti ćemo određena rješenja tog problema, te prirediti kratak poljsko-hrvatski i hrvatsko-poljski rječnik frazeologizama koji se najčešće koriste u nastavi hrvatskog jezika za strance.

3. mgr. Ana Jurin

Tema: Poljska i hrvatska frazeologija smrti i života

Rad se temelji na usporedbi poljskih i hrvatskih frazema koji su povezani s pojmom smrti i života. Cilj je utvrditi sličnosti i razlike u razmatranom opsegu frazeologije u poljskom i hrvatskom jeziku. U obzir je uzeto suvremeno jezično stanje kako standardnog jezika, tako i područno obilježenog leksika.

4. mgr. Monika Malusi

Tema: Statistika leksika Gundulićeva *Osmana*

Predmet je disertacije obrada leksika Gundulićeva *Osmana* statistički, prema metodi koju je predložio prof. Kuraszkiewicz, s ciljem stvaranja čestotnog rječnika. Osim toga usporedit ćemo leksik *Osmana* sa suvremenom hrvatskom jezičnom (leksičkom) normom.

5. mgr. Ernest Miedzielski

Tema disertacije: Jedinstvo u razlici, razlika u jedinstvu – kartografiranje kulturnog prostora suvremene Hrvatske kroz perspektivu najnovije hrvatske proze.

Cilj je ove disertacije opis kulturnog prostora Hrvatske u makro i mikro skali. Interpretirajući najnoviju hrvatsku prozu, obratit ćemo pozornost na utjecaj različitih kulturnih sustava (Mediterrana, Srednje Europe, Balkana) na formu književnih veduta hrvatskih gradova i pejzaža pojedinih regija. Za ovaj doktorski rad također je bitno pitanje utjecaja globalizacije i integracije s jedne i procesa balkanizacije s druge strane na spomenuti prostor. Rezultat istraživanja trebala bi biti specifična karta novoga hrvatskoga književnog regionalizma sa starim i novim centrima, te s graničnim kulturnim prostorima kao što su npr. Slavonija i Istra.

6. mgr. Ewa Szperlik

Tema disertacije: Recepcija i realizacija poetike socrealizma u hrvatskoj i lužičkoj prozi.

Cilj komparatističke disertacije je usporedba socijalističkog realizma, hrvatskog u okviru Jugoslavije i lužičkog u okviru književnosti DDR, poslije Drugoga svjetskog rata. Na temelju niza socrealističkih proznih djela (hrvatskih i lužičkih pisaca) te poslijeratnog političkog i društvenog konteksta dviju zemalja-hibrida, istraživačica pokušava naći zajedničke točke u uvođenju socrealističkih direktiva, prikazati uspjehe i poteškoće u književnoj praksi, ali i obraća pažnju na određene karakteristike „nacionalnih socrealizama” (npr. *ruralni* ili *militarni socrealizam*) zbog tematiziranja i konstruiranja socrealističkog romana u tim književnostima.

7. mgr. Jakub Zgoliński

Tema disertacije: Pojava asimetrične ekvivalencije u dvojezičnim rječnicima hrvatsko/srpsko-poljskima

Cilj rada je ispitivanje pojave asimetrične ekvivalencije korelata (poznate i kao leksički anizomorfizam) u poljsko↔hrvatskim i poljsko↔srpskim rječnicima. Prvi korak je traženje i katalogiziranje rječničkih natuknica u kojima dolazi do asimetrične ekvivalencije. Drugi korak je njihova analiza. Rezultat toga istraživanja treba biti izdvajanje tipova pojave te izdvajanje čimbenika koji utječu na njezino pojavljivanje (kako lingvističkih tako i kulturnih). Sporedni cilj je pokušaj odgovora na pitanje kako rezultati toga istraživanja mogu poslužiti u nastavi stranih jezika i leksikografskoj praksi.

Sažetak

Poslijediplomska kroatistika u Poznanju

Poslijediplomska kroatistika u Poznanju ima već dugu tradiciju u organizaciji poslijediplomske nastave. Dokaz je velik broj formiranih znanstvenika u području književno-teorijske i jezikoslovne kroatistike, a mnogobrojni tekući projekti i permanentno ulaganje u kroatističku visokoškolsku naobrazbu na Poznanjskom sveučilištu jamči uspješan rad i u budućnosti.

Summary

Croatian Studies at the postgraduate level in Poznan

At the Adam Mickiewicz University in Poznan there is a long tradition of Croatian Studies at the postgraduate level, the proof of which is a great number of researchers in the area of Croatian literature, theory and linguistics as well as numerous current projects. Permanent investment in higher education with the Croatian language in Poznan guarantees successful work in the future as well.